

Godkänt
2025-03-26Giltigt t.o.m
2028-03-26Versionsnummer
3.0

Diarienummer

Kikhosta - handläggning och profylax

Allmänt

Kikhosta kan förekomma året runt. Epidemier kommer vartannat till vart femte år. För barn under ett år kan kikhosta orsaka svår sjukdom och även dödsfall.

(Långvarig) hosta hos barn och vuxna kan vara kikhosta även om man är vaccinerad eller har haft sjukdomen. Det smittar via dropp- och kontaktsmitta.

Inkubationstid är vanligen 1-2 veckor, men kan vara upp till 3 veckor.

Sjukdomsförloppet brukar delas upp i 3 stadier:

- *Förkylningsfas (1-2v): allmänna förkylningssymtom, eventuellt lite hosta och låggradig feber.*
- *"Hostfas" (3-8 v, ibland längre): ökad hosta i attacker och eventuellt kikningar, cyanos, kräkningar i samband med hostan. Äldre barn och vuxna ofta bara långvarig hosta.*
- *Återhämtningsfas (upp till 12 veckor:) avtagande symtom, känslighet för andra infektioner och ibland återkomst av kikningar i samband med förkylning.*

Det smittar från första förkylningssymtom och 4 veckor framåt eller i 3 veckor efter att hostattacker/kikningar har börjat. 5 dagar efter insatt antibiotikabehandling anses man vara smittfri.

Vaccination

Vaccination rekommenderas för gravida från graviditetsvecka 16 för att skydda det nyfödda barnet. Kikhosta ingår i barnvaccinationsprogrammet vid 3, 5, 12 mån och 5 års ålder samt i åk 8-9.

OBS! Det är viktigt att spädbarn får sin första dos i tid! Första dosen kan ibland ges redan från 6 veckors ålder. Vaccination ger mellan 80 och 95 % skydd (högre för nyfödda barn till vaccinerade mammor) i 7-8 år. Genomgången sjukdom skyddar längre.

Provtagning

PCR på nasofarynxprov, se [Pertussis, kikhosta, PCR – Region Dalarna](#)

Provtagning rekommenderas hos

- Spädbarn <12 månader med hosta (med eller utan andra symtom) eller apné som enda symtom.
- Personer (oavsett ålder) med (långvarig) hosta som har, eller har haft, nära kontakt med spädbarn eller gravida i tredje trimestern under smittsam period, t ex syskon, farföräldrar, BVC-, MVC-personal.

- *Gravida i tredje trimestern med (långvarig) hosta (oavsett om hon vaccinerats under graviditeten eller inte).*

Provtagning behövs inte av smittskyddsskäl hos:

- *Äldre barn, tonåringar och vuxna utan kontakt med barn yngre än 12 månader eller gravida i tredje trimestern.*
- *Personer som har hostat i mer än 3 veckor utan kontakt med barn yngre än 12 månader eller gravida i tredje trimestern under smittsam period (se ovan).*

Åtgärder vid nydiagnosticerad kikhosta

- *Smittspåra: identifiera om den sjuka kontinuerligt har nära kontakt med barn yngre än 12 månader eller gravida i sista trimestern, eller har haft kontakt med någon ur dessa grupper under smittsam fas.*
- *Exponering inom hälso- och sjukvård: kontakta Smittskydd och Vårdhygien.*
- *Sjuka barn som går i förskola: kontakta Smittskydd och vårdhygien för information och diskussion kring om/hur förskolan ska informeras. Förskolebarn kan vistas i förskolan när de har ett gott allmäntillstånd och orkar delta i verksamheten igen.*
- *Sjuka barn i skolålder: Ingen särskild åtgärd. Kan vistas i skolan när de har ett gott allmäntillstånd och orkar.*
- *Information/förhållningsregler till den sjuka: [Smittskyddsblad - Smittskyddsläkarföreningen \(slf.se\)](#)*
- *Behandling: Ta ställning till profylaktisk behandling eller behandling av sjukdom.*
- *Smittskyddsanmälan*

Åtgärder vid exponering (utan symptom)

Exponerad person	Åtgärd
Barn under 6 månader	Antibiotikaprofylax.
Barn 6-12 månader	Uppmana att söka vård vid symptom inom 3 veckor. Vid stark klinisk misstanke sätts behandling in direkt.
Gravid i sista trimestern	Erbjud behandling oberoende av den gravidas vaccinationsstatus. Samråd v b med infektionsläkare.

Exponerad person	Åtgärd
Övriga patienter som riskerar att få svår sjukdom, t ex immunsupprimerade.	Antibiotikaprofylax kan vara indicerat. Individuell bedömning i samråd med infektionsläkare.
Vård- och omsorgspersonal	Uppmana att undvika närkontakt med barn under 12 månader och gravida i tredje trimestern under 3 veckor, samt att söka vård vid symptom inom 3 veckor. Avstängning från arbetet är inte aktuellt vid enbart exponering för kikhosta.
Övriga	Uppmanas att undvika kontakt med barn under 12 månader och gravida i tredje trimestern under 3 veckor.

Behandling vid sjukdom

Individuell bedömning av läkare men det är framför allt spädbarn yngre än 12 månader som har risk för svår sjukdom. Gravida i tredje trimestern rekommenderas behandling för att undvika smitta till det nyfödda barnet.

Behandling bör ges tidigt. Det har inte effekt på sjukdom efter den första sjukdomsveckan.

Referenser:

[Kikhosta – handläggning vid bekräftad sjukdom.pdf – Vårdgivarguiden \(vardgivarguiden.se\)](#)

[Rekommendationer för att förebygga kikhosta hos spädbarn \(folkhalsomyndigheten.se\)](#)

[Smittskyddsblad - Smittskyddsläkarföreningen \(slf.se\)](#)
